

Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi

BİRİNCİ SEKSIYA

PİRƏLİ ORUCOV (PIRALI ORUJOV) AZƏRBAYCANA QARŞI məhkəmə işi

(Ərizə № 8460/07)

QƏRAR

Strasburq

3 fevral 2011-ci il

Bu qərar Konvensiyanın 44-cü maddəsinin 2-ci bəndində göstərilən hallarda qəti qərara çevriləcəkdir. O, redaktə xarakterli dəyişikliklərə məruz qala bilər.

Pirəli Orucov Azərbaycana qarşı məhkəmə işində,

Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi (Birinci Seksiya),

hakimlər:

Xristos Rozakis (*Christos Rozakis*), *sədr*,

Nina Vayiç (*Nina Vajić*),

Xanlar Hacıyev (*Khanlar Hajiyev*),

Din Şpilmann (*Dean Spielmann*),

Sverre Erik Yebens (*Sverre Erik Jebens*),

Giorgio Malinverni (*Giorgio Malinverni*),

George Nikolau (*George Nicolaou*),

habelə Seksiyanın katibi Sören Nilsendən (*Søren Nielsen*) ibarət tərkibdə Palatada iclas keçirərək,

13 yanvar 2011-ci ildə qapalı müşavirə keçirərək,

həmin tarixdə qəbul edilmiş aşağıdakı qərarı elan edir:

PROSEDUR

1. İş İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyanın (“Konvensiya”) 34-cü maddəsinə əsasən Azərbaycan vətəndaşı cənab Pirəli Məhərrəm oğlu Orucov (“ərizəçi”) tərəfindən 29 yanvar 2007-ci ildə Məhkəməyə təqdim edilmiş Azərbaycan Respublikasına qarşı ərizə (№ 8460/07) əsasında başlanıb.

2. Ərizəçini Bakıda vəkillik fəaliyyəti ilə məşğul olan cənab İ. Aşurov təmsil edib. Azərbaycan Hökumətini (“Hökumət”) onun nümayəndəsi cənab Ç. Əsgərov təmsil edib.

3. Ərizəçi konkret olaraq iddia etdi ki, onun kassasiya şikayəti üzrə məhkəmə iclasında iştirak etməsi üçün Ali Məhkəmənin ona çağırış vərəqəsi göndərməməsi nəticəsində onun ədalətli məhkəmə araşdırması hüququ pozulub. O, daha sonra iddia etdi ki, dövlət hakimiyyəti orqanları onun Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş təqsirsizlik prezumpsiyası hüququna hörmət etməyiblər.

4. 29 iyun 2009-cu ildə Birinci Seksiyanın sədri ərizə barəsində Hökumətə məlumat verməyi qərara aldı. Həmçinin qərara alındı ki, ərizəyə mahiyyəti üzrə baxılması onun qəbul edilənliliyinə baxılması ilə eyni vaxtda həyata keçirilsin (29-cu maddənin 1-ci bəndi).

FAKTLAR

I. İŞİN HALLARI

5. Ərizəçi 1958-ci ildə anadan olub və Bakıda yaşayır.

6. Ərizəçi hüquqşünas idi və müxalif Müsavat Partiyasının üzvü idi.

A. Ərizəçinin tutulması və həbs qətimkan tədbirinin tətbiqi

7. 11 iyun 2005-ci ildə ərizəçi əmlakı qəsdən məhv etməyə cəhddə şübhəli bilinərək Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (“MTN”) nümayəndələri tərəfindən tutuldu. Ərizəçi Cinayət Məcəlləsinin 29-cu və 186-cı maddələrində nəzərdə tutulmuş cinayətdə – əmlakı qəsdən məhv etməyə cəhddə ittiham olundu.

8. 13 iyun 2005-ci ildə Nəsimi rayon məhkəməsinin hakimi ərizəçiyə qarşı irəli sürülmüş rəsmi ittihamlara və prokurorun həbs qətimkan tədbirinin tətbiqi barədə vəsatətinə istinad edərək ərizəçinin iki ay müddətinə ilkin həbsi barədə qərar qəbul etdi.

9. Ərizəçi Nəsimi rayon məhkəməsinin 13 iyun 2005-ci il tarixli qərarından şikayət verərək həbs qətimkan tədbirinin tətbiqinə haqq qazandıran sübut və ya əsas olmadığını bildirdi. 22 iyun 2005-ci ildə Apellyasiya Məhkəməsi onun şikayətini rədd edərək qeyd etdi ki, aşağıda məhkəmənin qərarı əsaslıdır.

10. Sonradan ərizəçinin həbsdə saxlanma müddəti 6 avqust və 3 oktyabr 2005-ci il tarixli qərarlarla Nəsimi rayon məhkəməsi tərəfindən iki dəfə uzadıldı. Ərizəçinin şikayətlərindən sonra Apellyasiya Məhkəməsi hər iki qərarı qüvvədə saxladı.

B. Ərizəçiyə qarşı cinayət icraatı ilə bağlı hüquq-mühafizə orqanlarının birgə bəyanatı və həmin birgə bəyanatla əlaqədar ölkədaxili məhkəmə icraatı

11. 14 iyun 2005-ci ildə rəsmi "Azərbaycan" qəzeti "Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunun və Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin xüsusi məlumatı" başlıqlı birgə bəyanat dərc etdi. Bu birgə bəyanatda əmlakı məhv etməyə cəhdlə əlaqədar olaraq ərizəçi də daxil olmaqla bir qrup şəxsə qarşı cinayət icraatı barədə ictimaiyyətə rəsmi məlumat verilir. Birgə bəyanatda qeyd edilirdi ki, ərizəçi və digər şəxslər Apellyasiya Məhkəməsi hakiminin və özəl televiziya kanalı ATV-nin sədrinin şəxsi avtomobillərini partlatmaq niyyətində olublar.

12. 14 iyun 2005-ci il tarixli birgə bəyanatda digər məsələlərlə yanaşı aşağıdakılar bildirilirdi:

"A.N. partlayışın həyata keçirilməsi üçün hazırlıqlar görüldüyünü təsdiq etdi və bildirdi ki, bu əməlin arxasında dayanan şəxslər Azərbaycan Respublikasının daxili işlər və hərbi prokurorluq orqanlarında müxtəlif vəzifələrdə işləmiş və 1994-cü ildən istefaya çıxmış polkovnik-leytenant, Müsavat Partiyası ilə yaxın əlaqəsi olan 1958-ci ildə anadan olmuş Bakı sakini Orucov Pirəli Məhərrəm oğlu və 1958-ci ildə anadan olmuş, Moskvada iş adamı kimi çalışan G.R.-dir.

Müəyyən edildi ki, Pirəli Orucov müxalifətə yaxın olan şəxslər dairəsində radikallığına görə "diversant" ləqəbi ilə tanınan A.N.-i R.G. ilə tanış edib ki, bu əməli həyata keçirmək planının təfsilatlarını müzakirə etsinlər, beləliklə də onlar cinayətdə ortaq olublar. Onlar partlayışın həyata keçirilməsi üçün A.N.-ə çoxlu pul vəd ediblər və bir-biri ilə telefonla əlaqə saxlamamağı, təfsilatları yalnız şəxsi görüşlərində müzakirə etməyi qərara alıblar.

Yuxarıda adı çəkilən şəxslər əvvəlcə Apellyasiya Məhkəməsinin hakimi B.S.-in avtomobilini, bir neçə gün sonra isə müstəqil televiziya şirkəti ATV-nin sədrinin avtomobilini partlatmaq niyyətində olublar..."

13. 20 iyun 2005-ci ildə ərizəçi Baş Prokurorluğa və ombudsmana şikayət ərizəsi yazaraq digər məsələlərlə yanaşı bildirdi ki, hüquq-mühafizə orqanlarının 14 iyun 2005-ci il tarixli birgə bəyanatı nəticəsində onun təqsirsizlik prezumpsiyası hüququ pozulub. 27 iyun 2005-ci ildə ərizəçi yenidən Baş Prokurorluğa ərizə yazaraq şikayətini təkrar etdi.

14. 2005-ci ilin iyulunda naməlum tarixdə ərizəçi cinayət təqibi orqanlarının hərəkətlərindən və qərarlarından şikayət verilməsinə aid olan Cinayət Prosesual Məcəlləsinin ("CPM") 449-cu maddəsinə istinadən təqsirsizlik prezumpsiyası hüququnun pozulduğunu bildirərək məhkəməyə şikayət ərizəsi verdi.

15. 26 iyul 2005-ci ildə Səbail rayon məhkəməsi ərizəçinin şikayətindəki tələbi rədd etdi. Məhkəmə digər məsələlərlə yanaşı bildirdi ki, Baş Prokurorluqla MTN-in birgə bəyanatı CPM-in 449-cu maddəsinə əsasən barəsində şikayət verilə biləcək prosesual hərəkət və ya qərar növü sayıla bilməz.

16. 12 avqust 2005-ci ildə ərizəçi bu qərardan şikayət ərizəsi verərək öz şikayətlərini təkrar etdi. İşin materiallarındakı sənədlərdən belə görünür ki, ərizəçinin şikayəti məhkəmə katibi tərəfindən həmin gün qəbul edilib. Ərizəçi bu şikayəti ilə bağlı heç bir cavab almayıb.

C. Ərizəçinin məhkəmə araşdırması və məhkum edilməsi

17. 3 mart 2006-cı ildə Yasamal rayon məhkəməsi ərizəçinin Cinayət Məcəlləsinin 29-cu (cinayət etməyə cəhd) və 186-cı (əmlakı qəsdən məhv etmə və ya zədələmə) maddələri üzrə təqsirkar olduğunu müəyyən edən hökm çıxardı və onu dörd il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum etdi. Məhkəmə qeyd etdi ki, ərizəçinin təqsiri digər təqsirləndirilən şəxsin ifadəsi və işin faktları ilə sübut olunub. Ərizəçi bu hökmdən apellyasiya şikayəti verərək təqsirsiz olduğunu iddia etdi. O, iddia etdi ki, yalnız bir şəxsin ifadələri əsasında məhkum olunub və onun təqsiri hər hansı digər dəlillə sübut olunmayıb.

18. 26 may 2006-cı ildə Apellyasiya Məhkəməsi ərizəçinin apellyasiya şikayətini rədd edərək qeyd etdi ki, onun təsiri işin faktları ilə sübut olunub və birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən müvafiq qanunvericilik düzgün tətbiq edilib.

19. 19 sentyabr 2006-cı il tarixli qərarla Ali Məhkəmə Apellyasiya Məhkəməsinin qərarını qüvvədə saxlayaraq qeyd etdi ki, aşağı məhkəmələrdə icraat müvafiq qanunvericiliyə uyğun həyata keçirilib. Ali Məhkəmənin qərarından belə görünür ki, iclasda nə ərizəçi, nə də onun vəkili iştirak edib, amma prokuror iştirak edib və şifahi arqumentlərini bildirib. Ali Məhkəmənin qərarında deyilirdi ki, ərizəçinin vəkili kassasiya iclasının tarixi və yeri barədə məlumatlandırıldığına baxmayaraq iclasa gəlməyib. Qərarla ərizəçinin iclasda iştirak etməməsi barədə heç nə deyilmirdi.

20. Hökumətin bildirdiyinə görə, 28 avqust 2006-cı ildə Ali Məhkəmə ərizəçiyə 19 sentyabr 2006-cı ildə onun işi üzrə kassasiya iclasının keçiriləcəyi barədə məlumat vermişdi. Ərizəçinin sözlərinə görə, o, hər hansı çağırış vərəqəsi almayıb.

21. Ərizəçi 2007-ci ilin dekabrında prezidentin əfv fərmanı əsasında həbsxanadan azad edildi.

II. MÜVAFIQ DAXİLİ QANUNVERİCİLİK

22. Ali Məhkəmədəki icraatla bağlı müvafiq daxili qanunvericilik normaları Məhkəmənin *Məhsimov Azərbaycana qarşı* (ərizə № 38228/05, 22-24-cü bəndlər, 8 oktyabr 2009-cu il) və *Abbasov Azərbaycana qarşı* (ərizə № 24271/05, 19-21-ci bəndlər, 17 yanvar 2008-ci il) işlər üzrə qərarlarında ətraflı şəkildə verilir.

23. Cinayət Prosesual Məcəlləsinin ("CPM") 21.1-ci maddəsinə əsasən, cinayətin törədilməsində təqsirləndirilən hər bir şəxs onun təqsiri bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş qaydada sübuta yetirilməyibsə və bu barədə qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmənin hökmü yoxdursa, təqsirsiz sayılır.

24. CPM-in LII fəslində cinayət prosesindəki tərəflərin cinayət təqibi orqanlarının hərəkətlərindən və ya qərarlarından məhkəməyə şikayət etməsi qaydası nəzərdə tutulur. 449-cu maddədə nəzərdə tutulur ki, təqsirləndirilən (və ya şübhəli) şəxs və ya onun vəkili digər məsələlərlə yanaşı təqsirləndirilən (və ya şübhəli) şəxsin tutulması və ya həbsdə saxlanması, cinayət işinin başlanmasının rədd edilməsi və ya ona xitam verilməsi, tutulmuş şəxsin hüquqlarının pozulması, işgəncəyə və ya digər amansız rəftara məruz qalması və s. ilə bağlı cinayət təqibi orqanlarının hərəkətlərindən və ya qərarlarından şikayət edə bilər. Cinayət təqibi orqanlarının hərəkətlərinin və ya qərarlarının qanuniliyini yoxlayan hakim onları qanunsuz hesab etdiyi təqdirdə ləğv edə bilər (maddə 451). Cinayət təqibi orqanlarının hərəkətlərinin və ya qərarlarının qanuniliyi ilə bağlı hakim qərarından CPM-in 452-453-cü maddələrində nəzərdə tutulan qaydada apellyasiya instansiyası məhkəməsinə şikayət verilə bilər. Apellyasiya instansiyası məhkəməsi üç hakimdən ibarət tərkibdə təşkil olunur və onlar bu növ şikayətin alındığı gündən sonra üç gün ərzində şikayətə baxırlar (maddə 453).

25. CPM-in 455-ci maddəsinə əsasən, İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Konvensiyanın müddələrinin pozulduğunun Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi tərəfindən müəyyən edilməsi işin icraatının təzələnməsi üçün əsasdır. 456-cı maddəyə əsasən, bu halda Ali Məhkəmənin Plenumu yalnız işin hüquqi məsələlərə aid aspektinə baxır. İşə baxdıqdan sonra Ali Məhkəmənin Plenumu aşağı məhkəmələrin qərarlarını ləğv etməyi və işi müvafiq aşağı məhkəməyə göndərməyi qərara ala, yaxud kassasiya instansiyası məhkəmələrinin və ya digər məhkəmələrin qərarlarını dəyişə və ləğv edə və yeni qərar qəbul edə bilər (CPM-in 459-cu maddəsi).

HÜQUQİ MƏSƏLƏLƏR

I. ƏRİZƏNİN KONVENSIYANIN 37-Cİ MADDƏSİNƏ ƏSASƏN İŞLƏRİN SİYAHISINDAN ÇIXARILMASI BARƏDƏ HÖKUMƏTİN XAHİŞİ

26. 19 yanvar 2010-cu il tarixli məktubla Hökumət ərizəçi tərəfindən qaldırılmış sözügedən məsələlərin həlli üçün qəbul etdiyi birtərəfli bəyanat barədə Məhkəməyə məlumat verdi.

27. Bəyanatda deyilirdi:

“Hökumət hazırkı işdə Ali Məhkəmədəki icraatın ədalətlik tələblərinə cavab vermədiyini etiraf etdiyini (birtərəfli bəyanat verməklə) ifadə etmək istəyir.

Buna görə də Hökumət ərizəçiyə kompensasiya qismində ümumilikdə 1.000 AZN (min manat) məbləğini ödəməyə hazırdır. Hökumətin fikrincə, yuxarıda göstərilən ümumi məbləğ etiraz edilən icraatla bağlı ziyanın adekvat əvəzini və yetərli kompensasiyasını təşkil edir və hazırkı işdə miqdar baxımından məqbul məbləğ təşkil edir.

Ümumi məbləğ 37-ci maddəsinin 1-ci bəndinin “c” yarım bəndinə uyğun olaraq çıxarılan qərar barədə məlumat verildikdən sonra üç ay ərzində ödəniləcək. Bu məbləğ yuxarıda göstərilən üç aylıq müddət ərzində ödənilmədiyi təqdirdə Hökumət həmin müddət başa çatdıqdan sonra öhdəlik icra edilənə qədər həmin məbləğə əlavə olaraq öhdəlik icra edilmədiyi müddətdə Avropa Mərkəzi Bankındakı borc dərəcəsinin yuxarı həddinə bərabər olan adi faiz dərəcəsinə və üstəgəl daha üç faiz ödəməyi öhdəsinə götürür.

Yuxarıda qeyd edilənləri nəzərə alaraq, Hökumət güman edir ki, hazırkı işin halları Məhkəmənin bu nəticəyə gəlməsinə imkan verir ki, işə baxılmasını davam etdirməməyə haqq qazandıran, Konvensiyanın 37-ci maddəsinin 1-ci bəndinin “c” yarım bəndində qeyd edilən “digər səbəb” mövcuddur və bundan başqa, işə baxılmasının davam etdirilməsini tələb edən, 37-ci maddənin 1-ci bəndinin sonunda qeyd edilən ümumi xarakterli heç bir səbəb yoxdur. Buna görə də Hökumət Məhkəməni ərizəni baxılmalı işlərin siyahısından çıxarmağa dəvət edir”.

28. 4 mart 2010-cu il tarixli məktubla ərizəçi Hökumətin birtərəfli bəyanatı ilə razılaşmadığını bildirərək qeyd etdi ki, Hökumət Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 2-ci bəndinin pozulduğunu etiraf etməyib. O, həmçinin iddia etdi ki, Hökumətin birtərəfli bəyanatında təklif olunan kompensasiya məbləği həddən artıq aşağıdır.

29. Məhkəmə bir daha xatırladır ki, hətta ərizəçi işə baxılmasının davam etdirilməsini istəsə belə, müəyyən hallarda o, Konvensiyanın 1-ci bəndinin “c” yarım bəndinə müvafiq olaraq cavabdeh Hökumətin birtərəfli bəyanatı əsasında ərizəni baxılmalı işlərin siyahısından çıxara bilər. Bu məqsədlə Məhkəmə öz presedent hüququndan, konkret olaraq, *Təhsin Acarın işi* üzrə qərardan irəli gələn prinsiplərin işığında bəyanatı diqqətlə öyrənəcək (bax: *Təhsin Acar Türkiyəyə qarşı* (ilkin məsələlər) [Böyük Palatanın qərarı], ərizə № 26307/95, 74-77-ci bəndlər, ECHR 2003-VI; *İsveç Nəqliyyat İşçilərinin Həmkarlar İttifaqı İsveçə qarşı* (ərizənin siyahıdan çıxarılması), ərizə № 53507/99, 24-27-ci bəndlər, 18 iyul 2006-cı il; və *Van Hutten Niderlanda qarşı* (ərizənin siyahıdan çıxarılması), ərizə № 25149/03, 34-37-ci bəndlər, ECHR 2005-IX).

30. Məhkəmə qeyd edir ki, birtərəfli bəyanatda Hökumət etiraf edib ki, Ali Məhkəmədəki icraat ədalətlik tələbinə cavab verməyib və ərizəçiyə 1.000 yeni Azərbaycan manatı (AZN) məbləğində kompensasiya təklif edib. Lakin Məhkəmə qeyd edir ki, Hökumət ölkədaxili icraatın təzələnməsini və yenidən aparılacaq icraatda Konvensiyanın 6-cı maddəsində əks olunmuş ədalətliyə dair bütün tələblərin təmin ediləcəyini öhdəsinə götürməyib (əks qərar üçün bax: *Seydiyev Azərbaycana qarşı* (qərardad), ərizə № 13648/06, 20 may 2010-cu il). Bununla bağlı Məhkəmə qeyd edir ki, hazırkı işdə iddia edilən pozuntunun xarakteri elədir ki, ölkədaxili icraat təzələnmədən ərizəçinin ədalətli məhkəmə araşdırması hüququnun pozuntusunun nəticələrini aradan qaldırmaq mümkün olmayacaq. Bundan başqa, Məhkəmə qeyd edir ki, daxili qanunvericilik Avropa Məhkəməsi tərəfindən Konvensiyanın pozuntusunun müəyyən edildiyi təqdirdə cinayət icraatının təzələnməsinə icazə verir. Lakin belə görünür ki, Məhkəmənin ərizəni baxılmalı işlərin siyahısından çıxarmaq barədə qərarı ilə əlaqədar olan hallarda ölkədaxili icraatın təzələnməsinə icazə verən heç bir norma yoxdur (yuxarıda 25-ci bəndə bax).

31. Hökumətin birtərəfli bəyanatının məzmununu nəzərə alaraq, Məhkəmə hesab edir ki, Hökumət Konvensiyada və onun Protokollarında nəzərdə tutulmuş insan hüquqlarına riayət edilməsinin Məhkəmənin işə baxılmasını davam etdirməsini tələb etmədiyi qənaətinə gəlmək üçün yetərli əsas gətirməyib (müqayisə üçün bax: *Hakimi Belçikaya qarşı*, 29-cu bənd, 29 iyun 2010-cu il; və *Kessler İsveçərəyə qarşı*, ərizə № 10577/04, 24-cü bənd, 26 iyul 2007-ci il).

32. Buna görə də Məhkəmə Konvensiyanın 37-ci maddəsi əsasında ərizənin baxılmalı işlərin siyahısından çıxarılması barədə Hökumətin xahişini rədd edir və müvafiq olaraq, ərizənin qəbul edilənliyi məsələsinə və mahiyyətinə baxılmasını davam etdirəcək.

II. KONVENSIYANIN 6-CI MADDƏSİNİN 1-Cİ BƏNDİNİN İDDİA EDİLƏN POZUNTUSU

33. Ərizəçi Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinə əsasən şikayət etdi ki, 19 sentyabr 2006-cı ildə Ali Məhkəmədə keçirilmiş kassasiya şikayəti üzrə məhkəmə iclası barədə məlumatlandırılmayıb və buna görə də iclasda iştirak edə bilməyib. 6-cı maddənin 1-ci bəndinin bu işə aidiyyəti olan hissəsində deyilir:

“Hər kəs ... ona qarşı hər hansı cinayət ittihamı irəli sürülərkən ... məhkəmə vasitəsilə ... işinin ədalətli ... araşdırılması hüququna malikdir...”.

A. Şikayətin qəbul edilənliyi

34. Hökumət iddia etdi ki, ərizəçi daxili hüquqi müdafiə vasitələrini tükəndirməyib. konkret olaraq, Hökumət bildirdi ki, ərizəçi Ali Məhkəmənin 19 sentyabr 2006-cı il tarixli qərarından Ali Məhkəmənin Plenumuna şikayət edə bilərdi.

35. Ərizəçi Hökumətlə razılaşmadı və şikayətində israr etdi.

36. Məhkəmə bir daha xatırladır ki, əvvəlki işlərdə müəyyən edib ki, Ali Məhkəmənin Plenumundakı əlavə kassasiya icraatı Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan, ərizəçi tərəfindən adi qaydada tükəndirilməsi tələb olunan hüquqi müdafiə vasitəsi təşkil etmir (bax: *Hakimi Babayev Azərbaycanla qarşı* (qərar), ərizə № 36454/03, 27 may 2004-cü il). Buna görə də Hökumətin etirazı rədd edilməlidir.

37. Məhkəmə qeyd edir ki, bu şikayət Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3-cü bəndində nəzərdə tutulan açıq-aydın əsassız şikayət deyil. Məhkəmə daha sonra qeyd edir ki, o, hər hansı digər əsaslara görə də qəbul olunmaz deyil. Buna görə də o, qəbul olunan elan edilməlidir.

B. Şikayətin mahiyyəti

1. Tərəflərin arqumentləri

38. Hökumət bildirdi ki, Ali Məhkəmənin 19 sentyabr 2006-cı il tarixli iclasının tarixi və yeri barədə lazımı qaydada məlumatlandırılmışdı. O, Ali Məhkəmənin hakimi tərəfindən imzalanmış, ərizəçinin və onun vəkili üçün ünvanına göndərilmiş Ali Məhkəmənin iclasına 28 avqust 2006-cı il tarixli çağırış vərəqəsinin surətini təqdim etdi. Çağırış vərəqəsində deyilirdi ki, iclas 19 sentyabr 2006-cı ildə saat 10-da keçiriləcək.

39. Ərizəçi iddia etdi ki, nə o, nə də vəkili çağırış vərəqəsi almayıblar.

2. Məhkəmənin qiymətləndirməsi

40. Məhkəmə qeyd edir ki, tərəflər arasında bu barədə fikir ayrılığı yoxdur ki, 19 sentyabr 2006-cı ildə Ali Məhkəmə ərizəçinin kassasiya şikayətinə onun iştirakı olmadan baxıb. Lakin ərizəçinin iclasın yeri barədə qabaqcadan lazımı qaydada məlumatlandırılması məsələsində tərəflər arasında fikir ayrılığı var.

41. Hökumət 28 avqust 2006-cı ildə tərtib edilmiş çağırış vərəqəsinin surətini təqdim etsə də, Məhkəmə qeyd edir ki, bu çağırış vərəqəsində poçt ştampları yoxdur və Hökumət onun həqiqətən ərizəçiyə və ya onun vəkili üçün göndərildiyini və ya hər hansı digər formada çatdırıldığını təsdiq edən heç bir başqa sübut ortaya qoymayıb. Belə olan halda ərizəçinin iclasa lazımı qaydada çağırıldığı və ya çağırış vərəqəsinin hər hansı digər formada ona çatdırıldığı barədə iddiasını təsdiq etmək üçün Hökumətin təqdim etdiyi sübut Məhkəməni inandırmadı (müqayisə üçün bax: *Məhsimovun işi* üzrə yuxarıda istinad edilən qərar, 37-ci bənd; *Abbasovun işi* üzrə yuxarıda

istinad edilən qərar, 29-cu bənd; və *Metelitsa Rusiyaya qarşı*, ərizə № 33132/02, 33-cü bənd, 22 iyun 2006-cı il).

42. Məhkəmə bir daha xatırladır ki, ədalətli məhkəmə araşdırması konsepsiyası tərəflərin bərabərliyi prinsipini və cinayət prosesinin çəkişmə xarakteri daşmalı olduğu barədə fundamental hüququ özündə ehtiva edir. Bu o deməkdir ki, həm ittiham tərəfinə, həm də müdafiə tərəfinə imkan yaradılmalıdır ki, digər tərəfin təqdim etdiyi qeydlərdən və dəlillərdən xəbərdar olsunlar və onlara dair şərhlərini versinlər (bax: *Brandštetter Avstriyaya qarşı*, 28 avqust 1991-ci il, 66-67-ci bəndlər, A seriyaları, № 211).

43. Bundan başqa, bütövlükdə götürüldükdə Konvensiyanın 6-cı maddəsi, bir qayda olaraq, cinayət əməlinə ittiham olunan şəxsin ona qarşı cinayət ittihamlarının müəyyən edildiyi məhkəmə iclasında olmaq və səmərəli iştirak etmək hüququnu təmin edir. Bu hüquq çəkişmə xarakterli prosedur anlayışından doğur və həmçinin 6-cı maddənin 3-cü bəndinin “c”, “d” və “e” yarım-bəndlərində yer alan təminatlardan irəli gəlir (bax: *Kolotsa İtaliyaya qarşı*, 12 fevral 1985-ci il, 27-ci bənd, A seriyaları, № 89; və *Stenford Birləşmiş Krallığa qarşı*, 23 fevral 1994-cü il, 26-cı bənd, A seriyaları, № 282-A). Hazırkı işdə başa düşmək çətindir ki, ərizəçi iclas barədə qabaqcadan məlumatlandırılmadığı halda bu hüquqları necə həyata keçirə bilər.

44. Bundan başqa, Məhkəmə qeyd edir ki, dövlət ittihamçısı kassasiya şikayəti üzrə iclasda iştirak edib və məhkəməyə şifahi arqumentlərini təqdim edib. Bu arqumentlər ərizəçinin şikayətinin rədd edilməsinə və ittiham hökmünün qüvvədə saxlanmasına yönəlmişdi. Belə olan halda, ərizəçinin vəkili iclasda iştirak etmədiyini nəzərə alaraq, Ali Məhkəmə icraatın çəkişmə xarakteri daşmasını təmin etmək üçün ərizəçinin iclasda iştirakını təmin etməyə yönələn tədbirlər görmək vəzifəsini daşıyırdı. Lakin iclası ərizəçinin iştirakı olmadan davam etdirməyi qərara alarkən Ali Məhkəmənin ərizəçiyə və onun vəkilinə iclas barədə məlumat verilib-verilmədiyini yoxladığını göstərən heç bir əlamət yoxdur. Ali Məhkəmənin qərarında ərizəçinin iclasda iştirak etməməsi məsələsi barədə bir söz deyilmir.

45. Məhkəmə daha sonra qeyd edir ki, o, müəyyən işlərdə bu qənaətə gəlib ki, yalnız hüquqi məsələlərin nəzərdən keçirildiyi apellyasiya iclasında təqsirləndirilən şəxsin şəxsən iştirakı həlledici əhəmiyyət daşımır (misal üçün bax: *Kremtsov Avstriyaya qarşı*, 21 sentyabr 1993-cü il, A seriyaları, № 268-B; və *Kamazinski Avstriyaya qarşı*, 19 dekabr 1989-cu il, 26-cı bənd, A seriyaları, № 168). Lakin Məhkəmə hesab edir ki, hazırkı iş *Kremtsovun* və *Kamazinskiyin işlərindən* fərqlidir, həmin işlərdə təqsirləndirilən şəxslər vəkillə təmsil olunmuşdular və prinsipcə onların hər biri öz müdafiəsini həyata keçirmək imkanına malik idi. Hazırkı işdə ərizəçi bu imkana malik deyildi, ona görə ki, ümumiyyətlə iclas barədə ona qabaqcadan məlumat verilməmişdi (müqayisə üçün bax: *Ziliberberq Moldovaya qarşı*, ərizə № 61821/00, 41-ci bənd, 1 fevral 2005-ci il; *Məhsimovun işi* üzrə yuxarıda istinad edilən qərar, 41-ci bənd; və *Abbasovun işi* üzrə yuxarıda istinad edilən qərar, 33-cü bənd).

46. Buradan belə nəticə çıxır ki, Ali Məhkəmədəki icraat ədalətlik tələbinə cavab verməyib. Müvafiq olaraq, Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinin pozuntusu baş verib.

II. KONVENSIYANIN İDDİA EDİLƏN DİGƏR POZUNTULARI

A. Konvensiyanın 5-ci maddəsi

47. Ərizəçi şikayət etdi ki, tutulduqdan sonra daxili qanunvericiliyin tələb etdiyi kimi yubadılmadan qırx səkkiz saat ərzində hakim yanına gətirilməyib, tutulmasının səbəbləri barədə dərhal məlumatlandırılmayıb və məhkəməyəqədər həbsdə saxlanması üçün yetərli əsaslar olmayıb.

48. Məhkəmə bir daha xatırladır ki, Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 1-ci bəndinin məqsədi üçün məhkəməyəqədər həbsdə saxlanma müddəti ilə bağlı “son qərarın” tarixi ittiham hökmünün qüvvəyə minmə tarixi deyil, birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən ittihamların həll olunduğu tarixdir (bir çox digər qərarlar arasında bax: *Maltabar və Maltabar Rusiyaya qarşı* (qərardad), ərizə № 6954/02, 28 iyun 2007-ci il). Bu işdə ərizəçi birinci instansiyada 3 mart 2006-cı ildə

məhkum olunmuşdu və müvafiq olaraq, bu şikayətlə bağlı altı aylıq müddətin axımı həmin tarixdən başlayıb. Ərizənin Məhkəməyə 29 yanvar 2007-ci ildə təqdim edildiyini nəzərə alaraq, Məhkəmə qeyd edir ki, bu şikayət vaxtından gec verilib və altı aylıq müddət haqqında qaydanın tələbinə cavab vermir.

49. Müvafiq olaraq, bu şikayət Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 1-ci və 4-cü bəndlərinə uyğun olaraq rədd edilməlidir.

B. Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 2-ci bəndi

50. Ərizəçi şikayət etdi ki, Baş Prokurorluqla MTN-in mətbuata verdiyi 14 iyun 2005-ci il tarixli birgə bəyanat onun təqsirsizlik prezumpsiyası hüququnun pozuntusuna bərabər idi.

51. Hökumət bildirdi ki, ərizəçi hüquq-mühafizə orqanlarının etiraz edilən birgə bəyanatı ilə bağlı ixtiyarında olan bütün səmərəli daxili hüquqi müdafiə vasitələrini tükəndirməyib və istənilən halda, altı aylıq müddət haqqında qaydaya riayət etməyib. Bununla bağlı Hökumət bildirdi ki, ərizəçi CPM-in 449-451-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş cinayət təqibi orqanlarının hərəkətlərindən və ya qərarlarından şikayət etmə prosedurundan istifadə edə və ya böhtana görə cinayət işi başlanması üçün ərizə verə bilərdi. Ərizəçinin CPM-in 449-451-ci maddələri əsasında başladığı ölkədaxili məhkəmə icraatına gəldikdə, Hökumət bildirdi ki, ərizəçi həmin icraat kontekstində Apellyasiya Məhkəməsinə şikayət verməyib və hətta şikayət versəydi belə və sonradan Apellyasiya Məhkəməsinin bu şikayətlə bağlı qərarı olsaydı belə, bu icraat ərizəçinin Avropa Məhkəməsinə ərizəsini verməsindən xeyli əvvəl, 2005-ci ildə aparılmış olacaqdı. Bu əsasa görə şikayət altı aylıq müddət haqqında qaydaya zidd sayılmalıdır. Hökumət daha sonra bildirdi ki, ərizəçi Cinayət Məcəlləsinin 147-ci maddəsinə əsasən böhtana görə ayrıca cinayət işi başlanması üçün ərizə verməklə təqsirsizlik prezumpsiyasının pozulmasından şikayət edə bilərdi.

52. Ərizəçi Hökumətin etirazlarına etiraz etdi və şikayətlərini təkrarladı. O, konkret olaraq iddia etdi ki, CPM-in 449-451-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş prosedurlar çərçivəsində Apellyasiya Məhkəməsinə şikayət verməklə daxili hüquqi müdafiə vasitələrini tükəndirib, lakin şikayətinə dair heç bir cavab almayıb.

53. Məhkəmə bildirir ki, ərizəçinin daxili hüquqi müdafiə vasitələrini tükəndirmiş sayılıb-sayılmaması və ya hazırkı işdə ərizəçini daxili qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş növbəti hüquqi müdafiə vasitələrinə müraciət etmək vəzifəsindən azad edən xüsusi halların olub-olmaması məsələsini həll etməyə ehtiyac yoxdur. Hətta heç bir səmərəli hüquqi müdafiə vasitəsi olmasaydı belə, bu, onu altı aylıq müddət haqqında qaydaya riayət etmək vəzifəsindən azad etməyəcəkdi (bax: (müvafiq dəyişikliklərlə): *Aydın Türkiyəyə qarşı* (qərar), ərizə № 71998/01, 39-cu bənd, 4 mart 2008-ci il).

54. Məhkəmə bir daha xatırladır ki, 35-ci maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş altı aylıq müddətin məqsədi Konvensiya üzrə məsələlərin qaldırıldığı işlərə əqləbatan müddətdə baxılmasını və keçmiş qərarların onlardan daim şikayət verilməsi üçün açıq olmamasını təmin etməklə hüquqi müəyyənliyə şərait yaratmaqdır. O, Konvensiya orqanları tərəfindən həyata keçirilən nəzarətin müddətini təyin edir və həm fərdlər, həm də dövlət orqanları üçün həmin müddətdən sonra bu nəzarətin mümkün olmadığına işarə edir (digər qərarlar arasında bax: *Uolker Birləşmiş Krallığa qarşı* (qərar), ərizə № 34979/97, ECHR 2000-I).

55. Bir qayda olaraq, altı aylıq müddətin axımı daxili hüquqi müdafiə vasitələrinin tükəndirilməsi prosesində yekun qərarın çıxarıldığı tarixdən başlayır. Lakin ərizəçinin ixtiyarında heç bir səmərəli hüquqi müdafiə vasitəsinin olmaması lap başlanğıcdan aydın olarsa, bu müddətin axımı onun şikayət etdiyi hərəkətlərin və ya tədbirlərin tarixindən, yaxud həmin hərəkətin və ya onun nəticələrinin ərizəçiyə təsir göstərməsi və ya ziyan yetirməsi məlum olduğu tarixdən başlayır (bax: *Dennis və başqaları Birləşmiş Krallığa qarşı* (qərar), ərizə № 76573/01, 2 iyul 2002-ci il). Eləcə də 35-ci maddənin 1-ci bəndi ərizəçinin ölkədaxili səviyyədə işinin vəziyyəti tam müəyyən edilməmiş Məhkəmədən onun şikayət ərizəsini qəbul etməsini tələb etməsinə imkan verən müddəə kimi şərh edilə bilməz. Beləliklə, ərizəçi açıq-aydın mövcud olan hüquqi müdafiə vasitəsinə müraciət edərsə və yalnız bundan sonra həmin vasitəni səmərəsiz

edən hallardan xəbər tutarsa, 35-ci maddənin 1-ci bəndinin məqsədləri üçün altı aylıq müddətin axımının ərizəçinin həmin hallardan ilk dəfə xəbər tutduğu və ya xəbər tutmağa borclu olduğu tarixdən başladığını hesab etmək münasib olar (bax: *Pol və Odri Edvards Birləşmiş Krallığa qarşı* (qərarad), ərizə № 46477/99, 4 iyun 2001-ci il).

56. Hazırkı işdə Məhkəmə qeyd edir ki, ərizəçinin şikayət etdiyi hadisə, yəni birgə bəyanatın dərc olunması 14 iyun 2005-ci ildə baş verib və ərizəçi Baş Prokurorluğa 20 və 27 iyun 2005-ci ildə şikayət edib. O, daha sonra məhkəməyə şikayət ərizəsi verib və həmin şikayət 26 iyul 2005-ci ildə Səbail rayon məhkəməsi tərəfindən rədd edilib. Ərizəçinin bu qərardan 12 avqust 2005-ci il tarixli şikayətinə gəldikdə, o, hər hansı cavab almayıb.

57. Ərizəçinin müraciət etməyə cəhd göstərdiyi hüquqi müdafiə vasitəsinin açıq-aydın səmərəsiz olduğunu nəzərə alaraq, Məhkəmə bu fikirdədir ki, ərizəçi həmin vasitənin səmərəsiz olmasından müəyyən bir məqamda xəbərdar tutmalı idi. Əgər ərizəçinin bildirdiyi kimi, o, açıq-aydın mövcud olan hüquqi müdafiə vasitəsindən istifadə etməyə çalışıbsa və yalnız bundan sonra həmin vasitəni səmərəsiz edən hallardan xəbər tutubsa, 35-ci maddənin 1-ci bəndinin məqsədləri üçün altı aylıq müddətin axımının ərizəçinin həmin hallardan ilk dəfə xəbər tutduğu və ya xəbər tutmağa borclu olduğu tarixdən başladığını hesab etmək münasib olar. Hazırkı işdə ərizəçi birinci instansiya məhkəməsinin qərarından 12 avqust 2005-ci ildə şikayət vermişdi. Lakin şikayətinə heç bir cavab almadı. Bundan başqa, belə görünür ki, o, şikayət ərizəsinin vəziyyəti barədə, yaxud ona baxılıb-baxılmadığı barədə Apellyasiya Məhkəməsinə sonradan hər hansı sorğu göndərməyib. Başqa sözlə, şikayət ərizəsini verdikdən sonra apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən şikayətlərinə baxılması üçün ərizəçinin lazımı səy göstərdiyi sübuta yetirilməyib. Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin bu növ şikayətə alındığı gündən sonra üç gün ərzində baxmalı olduğunu nəzərə alaraq (yuxarıda 24-cü bəndə bax), Məhkəmə hesab edir ki, ərizəçinin bilavasitə şikayəti verdikdən bir neçə ay sonra, başqa sözlə, ən azı 2005-ci ilin sonundan şikayətinə səmərəli şəkildə baxılmayacağından xəbərdar olduğunu hesab etmək olar, baxmayaraq ki, o, 12 avqust 2005-ci ildən bəri şikayətinə heç bir cavab almamışdı (müqayisə üçün bax: *Bayram və Yıldırım Türkiyəyə qarşı* (qərarad), ərizə № 38587/97, 29 yanvar 2002-ci il; və *Berkaru Rumuniyaya qarşı*, ərizə № 8870/02, 33-34-cü bəndlər, 16 sentyabr 2008-ci il). Buna görə də Məhkəmə hesab edir ki, ərizəçi 29 yanvar 2007-ci ildə Məhkəməyə bu şikayətini təqdim etməzdən xeyli əvvəl bu vəziyyətdən xəbərdar olmalı idi. Bundan başqa, ərizəçi onun Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş altı aylıq müddətə riayət etməsinin qarşısını alan hər hansı xüsusi halların mövcudluğunu sübut etməyib.

58. Buradan belə nəticə çıxır ki, bu şikayət Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 1-ci və 4-cü bəndlərinə uyğun olaraq rədd edilməlidir.

C. Konvensiyanın 3, 6, 13 və 14-cü maddələri

59. Ərizəçi şikayət etdi ki, məhkəməyəqədər həbs müddətində MTN-nin təcridxanasında onun saxlanma şəraiti pis rəftara bərabər idi. O, şikayət etdi ki, daxili məhkəmələr müstəqil və ya qərəzsiz deyildilər, çünki icra hakimiyyətindən asılı idilər, ona qarşı cinayət işi isə qondarma idi. O, həmçinin şikayət etdi ki, onun cinayət cəzasına məhkum edilməsi ilə bağlı daxili hüquqi müdafiə vasitələri səmərəsiz idi və siyasi baxışlarına görə ona qarşı ayrı-seçkilik edilmişdi.

60. Lakin sərəncamında olan materialların işığında və barəsində şikayət edilən məsələlərlə bağlı səlahiyyəti çərçivəsində Məhkəmə hesab edir ki, şikayət ərizəsinin bu hissəsi Konvensiyanın pozuntusunun hər hansı əlamətini üzə çıxarmır. Buradan belə nəticə çıxır ki, bu şikayətlər Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3-cü bəndinə əsasən açıq-aydın əsassız şikayət olaraq qəbul edilməz və Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 4-cü bəndinə uyğun olaraq rədd edilməlidir.

IV. KONVENSIYANIN 41-ci MADDƏSİNİN TƏTBİQİ

61. Konvensiyanın 41-ci maddəsində deyilir:

“Əgər Məhkəmə Konvensiya ona dair Protokolların müddələrinin pozulduğunu, lakin Razılığa gələn yüksək Tərəfin daxili hüququnun yalnız bu pozuntunun nəticələrinin qismən aradan qaldırılmasına imkan verdiyini müəyyən edirsə, Məhkəmə zəruri halda, zərərçəkən tərəfə əvəzin ədalətli ödənilməsinə təyin edir”.

A. Zıyan

1. Maddi ziyan

62. Ərizəçi maddi ziyana görə 11.700 avro tələb etdi, buraya aşağıdakılar daxildir: həbsxanada olduğu müddətdə ona yemək bağlamaları gətirmək üçün ailəsinin çəkdiyi xərclərə görə 7.500 avro və itirilmiş gəlirlərinə görə 4.200 avro.

63. Hökumət bu tələbə etiraz edərək qeyd etdi ki, ərizəçi iddialarını əsaslandırma bilməyib. Konkret olaraq, Hökumət iddia etdi ki, ərizəçi həbsxanada dövlət tərəfindən qida ilə təmin olunub və tələblərini təsdiq edən hər hansı sənəd təqdim etməyib.

64. Məhkəmə qeyd edir ki, Məhkəmə Reqlamentinin 60-cı Qaydasına əsasən, əvəzin ədalətli ödənilməsi barədə istənilən tələb tərkib elementləri üzrə ətraflı bölünməli və müvafiq təsdiqedicilərlə və ya ödəniş haqqında qəbzlərlə birlikdə təqdim edilməlidir, belə olmadıqda Məhkəmə tələbi bütünlüklə və ya qismən rədd edə bilər.

65. Hazırkı işdə ərizəçinin itirilmiş gəlirləri ilə bağlı tələbinə gəldikdə, hətta iddia edilən ziyanla aşkar edilmiş pozuntular arasında səbəbiyyət əlaqəsinin olduğu fərz edilsə belə, Məhkəmə qeyd edir ki, ərizəçi bu tələbini təsdiq edən hər hansı sübutedicilərlə sənəd təqdim etməyib. Konkret olaraq, o, hər hansı işəgötürmə müqaviləsi və ya gəlirlərini təsdiq edən hər hansı digər sənədlər təqdim etməyib.

66. Yemək bağlamalarına çəkilmiş xərclərlə bağlı ərizəçinin tələbinə gəldikdə, Məhkəmə aşkar edilmiş pozuntularla iddia edilən maddi ziyan arasında hər hansı səbəbiyyət əlaqəsi görmür.

67. Yuxarıdakı səbəblərə görə Məhkəmə ərizəçinin maddi ziyanla bağlı tələblərini rədd edir.

2. Mənəvi ziyan

68. Ərizəçi mənəvi ziyana görə 10.000 avro tələb etdi.

69. Hökumət tələb olunan məbləğə əsassız və yüksək məbləğ kimi etiraz etdi. O, hesab etdi ki, istənilən halda, pozuntunun müəyyən edilməsinin özü yetərli kompensasiya təşkil etmiş olar.

70. Məhkəmə hesab edir ki, ərizəçi mənəvi ziyana məruz qalıb və bu ziyan yalnız pozuntuların müəyyən edilməsi ilə kompensasiya oluna bilməz, buna görə də kompensasiya təyin olunmalıdır. Lakin tələb olunan məbləğ həddən artıq yüksəkdir. Konvensiyanın 41-ci bəndinin tələb etdiyi kimi qiymətləndirməni ədalət prinsipi əsasında həyata keçirərək, Məhkəmə ərizəçiyə bu bənd üzrə 3.000 avro, üstəgəl bu məbləğdən tutula bilən hər hansı vergi məbləğini təyin edir.

71. Məhkəmə bir daha xatırladır ki, ərizəçi Konvensiyanın 6-cı maddəsi ilə təmin olunan hüquqlarının pozulması ehtimalına baxmayaraq məhkum edilibsə, öncədən həmin maddənin tələblərinə əməl edilmiş olduğu təqdirdə ərizəçi hansı formada olacaqdısa, vəziyyət mümkün qədər həmin duruma gətirilməlidir (bax: *Pyersak Belçikaya qarşı* (50-ci maddə), 26 oktyabr 1984-cü il, 12-ci bənd, A seriyaları, № 85). Yuxarıda müəyyən edildiyi kimi, hazırkı işdə Ali Məhkəmədəki icraatı ədalətlik tələblərinə cavab verməyib, çünki ərizəçi 6-cı maddədə nəzərdə tutulmuş hüquqlarından hər hansı birini həyata keçirmək imkanına malik olmayıb. Belə olan halda, məhkəmə araşdırmasının Konvensiyanın 6-cı maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq həyata keçirilməsini təmin etmək üçün ən münasib kompensasiya forması prinsipcə kassasiya şikayəti üzrə icraatın təzələnməsi olardı (bax (müvafiq dəyişikliklərlə): *Somogi İtaliyaya qarşı*, ərizə № 67972/01, 86-cı bənd, ECHR 2004-IV; *Şulepov Rusiyaya qarşı*, ərizə № 15435/03, 46-cı bənd, 26 iyun 2008-ci il; *Məhsimovun işi* üzrə yuxarıda istinad edilən qərar, 46-cı bənd; və *Abbasovun işi* üzrə yuxarıda istinad edilən qərar, 41-42-ci bəndlər). Məhkəmə bununla bağlı qeyd edir ki, Azərbaycan Respublikasının Cinayət Prosesual Məcəlləsinin 455-ci və 456-cı maddələrində

nəzərdə tutulur ki, Avropa Məhkəməsi Konvensiyanın pozulduğunu aşkar edərsə, cinayət işi üzrə icraat Ali Məhkəmənin Plenumu tərəfindən təzələyə bilər.

B. Məhkəmə xərcləri və digər məsrəflər

72. Ərizəçi daxili məhkəmələrdəki icraata çəkdiyi məhkəmə xərclərinə və digər məsrəflərə görə 440 avro, Avropa Məhkəməsindəki icraata çəkdiyi xərclərə görə isə 550 avro tələb etdi. Tələbinin təsdiqi olaraq o, Məhkəmədəki icraatda hüquqi xidmətlərin göstərilməsi üçün bağladığı müqaviləni təqdim etdi. Bu müqaviləyə əsasən, Məhkəmə ərizəçinin hüquqlarının pozulduğunu müəyyən edəcəyi təqdirdə müqavilədəki məbləğlər ödənilməli idi.

74. Hökumət tələb olunan bu məbləği əsassız və yüksək hesab etdi. Konkret olaraq, Hökumət bildirdi ki, ərizəçi ölkədaxili icraatda vəkil qonorarlarına çəkilmiş xərclərlə bağlı sənədlər təqdim etməyib və bu Məhkəmədəki hüquqi xidmətlərlə bağlı məhkəmə xərcləri və digər məsrəflər faktiki olaraq çəkilməyib, çünki tələb olunan məbləğ ərizəçi tərəfindən ödənilməyib.

74. Məhkəmənin presedent hüququna əsasən, ərizəçi məhkəmə xərclərinin və digər məsrəflərin əvəzinin ödənilməsi hüququna yalnız o halda malik olur ki, həmin xərclərin həqiqətən çəkildiyi sübut edilsin və onlar miqdarca ağılabatan olsun. Hazırkı işdə Məhkəmə qeyd edir ki, ərizəçi yalnız bu Məhkəmədəki icraatla bağlı çəkilmiş məhkəmə xərcləri və digər məsrəflərlə bağlı tələbinə aid təsdiqedici sənədlər təqdim edib. Məhkəmə qeyd edir ki, ərizəçi vəkil qonorarlarının məsrəflərini faktiki olaraq çəkməsə də, müqavilə öhdəliyinə uyğun olaraq onları ödəməyə borcludur. Müvafiq olaraq, vəkil müqaviləyə əsasən qonorarlarının ödənilməsinə tələb etmək hüququna malik olduğuna görə, həmin qonorarlar “faktiki olaraq ödənilmiş” sayılır (bax: *Namət Əliyev Azərbaycan qanunvericiliyinə qarşı, ərizə № 18705/06, 109-cu bənd, 8 aprel 2010-cu il*).

75. Yuxarıda qeyd edilənləri nəzərə alaraq, Məhkəmə 550 avro məbləğini təyin etməyi ağılabatan hesab edir, ərizəçidən tutula bilən hər hansı vergi məbləği bu məbləğin üzərinə əlavə olunmalıdır.

C. İcranın gecikdirilməsinə görə faiz

76. Məhkəmə məqsədəuyğun hesab edir ki, icranın gecikdirilməsinə görə faiz Avropa Mərkəzi Bankındakı borc dərəcəsinin yuxarı həddinə əsaslanmalıdır və onun üzərinə daha üç faiz əlavə olunmalıdır.

BU ƏSASLARA GÖRƏ MƏHKƏMƏ YEKDİLLİKLƏ:

1. Ərizəçinin Ali Məhkəmədəki iclasda iştirak etməməsi ilə bağlı Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndi üzrə şikayəti qəbul olunan, qalan şikayətləri qəbul olunmayan *elan edir*;
2. *Qərara alır ki*, Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndi pozulub;
3. *Qərara alır ki*:
 - a) cavabdeh dövlət Konvensiyanın 44-cü maddəsinin 2-ci bəndinə uyğun olaraq bu qərarın qəti qərara çevrildiyi tarixdən sonra üç ay ərzində ərizəçiyə mənəvi ziyana görə 3.000 (üç min) avro və məhkəmə xərclərinə və digər məsrəflərə görə 550 (beş yüz əlli) avro üstəgəl bu məbləğlərə görə ərizəçidən tutula bilən hər hansı vergi məbləğini ödəməli, həmin məbləğlər ödəniş tarixində tətbiq edilən məzənnə üzrə yeni Azərbaycan manatına çevrilməlidir;
 - b) yuxarıda qeyd edilən üç aylıq müddət bitdikdən sonra öhdəlik icra edilənə qədər yuxarıda qeyd edilən ödənilməli məbləğlərin üzərinə Avropa Mərkəzi Bankındakı borc dərəcəsinin yuxarı həddinə bərabər olan adi faiz məbləği əlavə olunmalı və onun da üzərinə daha üç faiz əlavə olunmalıdır;
4. Əvəzin ədalətli ödənilməsi haqqında ərizəçinin qalan tələblərini *rədd edir*.

Qərar ingilis dilində tərtib edilmiş və Məhkəmə Reqlamentinin 77-ci Qaydasının 2-ci və 3-cü bəndlərinə uyğun olaraq, 3 fevral 2011-ci ildə qərar barədə yazılı məlumat verilmişdir.

Xristos Rozakis (*Christos Rozakis*)
Sədr

Sören Nilsen (*Søren Nielsen*)
Katib